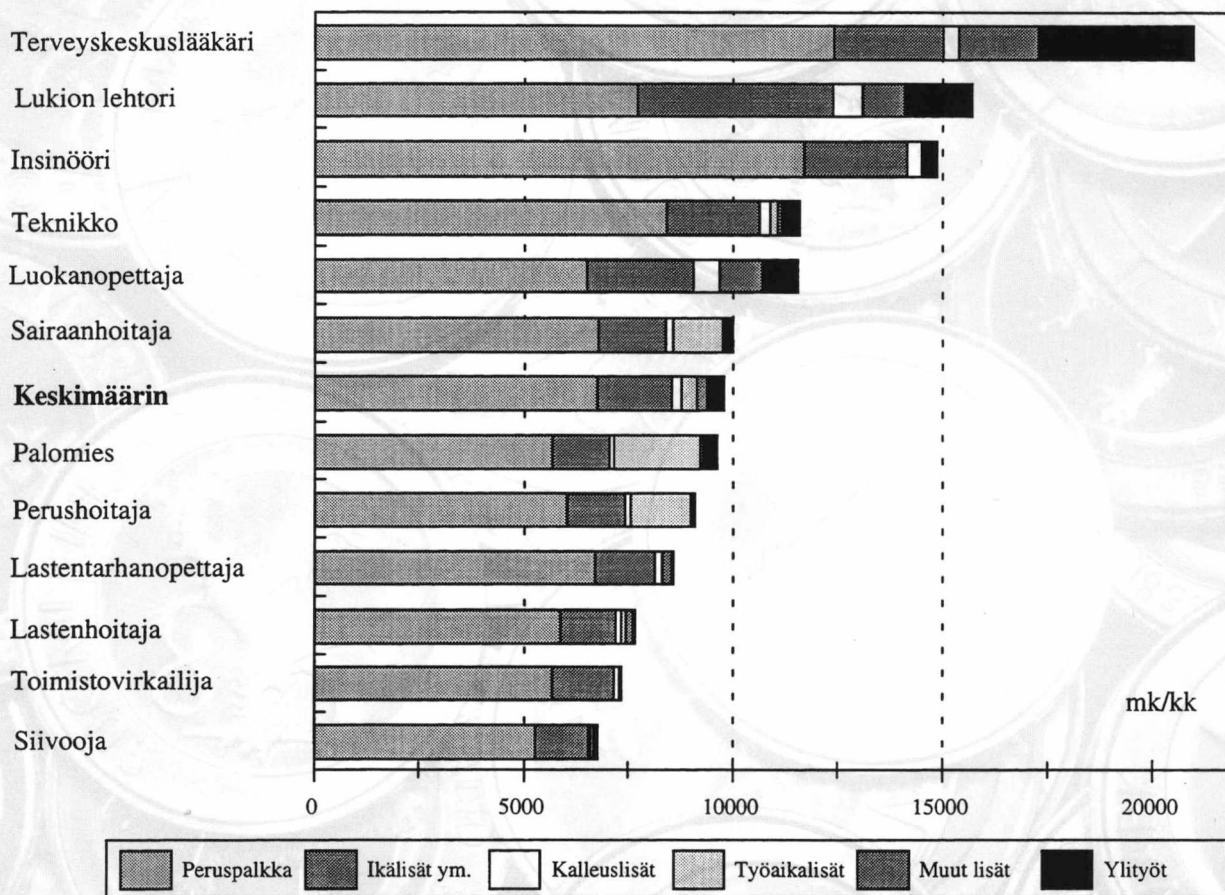

Hinta- ja palkkatiedote 1/95

SVT

Palkat 1995:2

10.3.1995

Kuukausiansioita kuntasektorin eräissä ammattiryhmissä vuonna 1993

TÄSSÄ JULKAISUSSA MM.

- **Palkkatilastot ja niiden tulkinta**
- **Palvelualojen ansioita elokuussa 1994**
- **Työtaistelut 3. neljänneksellä 1994**
- **Asuntojen hinnat vuoden 1994 lopussa**
- **Ruuan hinnat tammikuussa**

Tilastokirjasto
Statistikbiblioteket

Julkaisun tiedot vapaasti lainattavissa. Lainattava

Hinta- ja palkkatiedote

1/95

Palkat

Mistä palkasta puhutaan?	3
Opetusalan monimutkainen sopimus on tilastontekijän koetinkivi	6
Apteekkihenkilöstön kuukausiansiot nousivat 0,1 %	9
Matkatoimistoalan palkansaajien ansiot nousivat 1,0 %	10
Mainosalan palkansaajien ansiot nousivat 5,6 %	10
Metsurin päiväpalkka 487,06 markkaa	11
Tuntiansio kuntasektorilla 48,12 markkaa	12

Työtaistelut

Viime vuoden kolmannella neljänneksellä 8 työtaistelua	13
--	----

Hinnat

Asuntojen hinnat laskivat vuoden lopulla	15
EU-jäsenyys laski ruuan hintaa odotettua vähemmän	16
Paperituotteet nostivat vientihintoja	18

Indeksitaulukko	17
-----------------------	----

Hinta- ja palkkatiedote sisältää ajankohtaista ja tiivistettyä tilastotietoa hinnoista, palkoista ja työtaisteluista.

*Vuosikertahinta 150 mk
Ilmestyy kuusi kertaa vuodessa*

Julkaisun tilaukset:

*Puhelin (90) 1734 2011
Telefax (90) 1734 2474*

Aikaisempien numeroiden teemoina ovat olleet mm.:

- Viime vuonna 124 työtaistelua 1/1994
- Käytetyt autot mukana uudessa kuluttajahintaindeksissä 2/1994
- Palkkaerot pysyneet Suomessa lähes muuttumattomina 3/1994
- Teollisuustyöntekijöiden tuntiansioiden nousu vuosina 1991–1993 nopeinta Saksassa ja Isossa-Britanniassa 4/1994
- Ravinnon hinnan alueittaiset erot pieniä 5/1994
- Arvonlisäveron ulottaminen palveluihin nostaa kuluttajahintoja vajaan prosentin 6/1994
- Tilastokeskus kehittää työn hinnan tilastointia 6/1994

Palkat

Mistä palkasta puhutaan?

Kun työmarkkinatilanne kiristyy, keskustelu palkoista lehtien palstoilla kiihtyy. Palkkatilastoja käytetään luonnollisesti perusteluina omille tavoitteille ja vaatimuksille. Luvut, joihin vedotaan vaihtelevat. Kuka puhuu alku- kuka bruttopalkasta. Kuka viittaa ohjepalkkoihin, kuka sisällyttää lukuihin välilliset työvoimakustannuksetkin.

Suomessa työmarkkinaneuvotteluja on yleensä helpottanut se, että osapuolet ovat olleet yksimielisiä toteutuneesta ansiotasosta ja -kehityksestä. Tilastojen virheellisellä tulkinnalla on harvoin pyritty vaikuttamaan yleiseen mielipiteeseen. Yhteistä näkemystä ovat edistäneet osapuolten väliset selvitystoimikunnat ja tilastoyhteistyö. Kattavat palkkati-

lastot ovat luoneet kohtuullisen hyvän pohjan neuvotteluille. Sopimusten muuttuminen joustavamiksi ja mm. paikallisen sopimusten lisääntyminen on mutkistanut tilannetta ja lisännyt tilastojen tulkinnan tarvetta.

Samoilla käsitteillä on eri sisältö

Tilastokäsitteet eroavat usein sopimuskäsitteistä. Näennäisesti ne voivat olla samoja, mutta sisältö on usein erilainen. Tästä syystä on tärkeää, että asiayhteydestä selviää, mitä käsitteellä tarkoitetaan. Muutoin väärinkäsityksen vaara on suuri.

Kuukausiansiot eräissä kuntasektorin ammateissa lokakuussa 1993

Ammattinimike/ alku-/ loppupalkka	Lkm	Taulukkopalkka mk/kk		Kokonaisansiot mk/kk ml. vuoro- ja ylityöansiot			Lisien vaikutus keskim. %
		10 %	Keskim.	10 %	Keskim.	90 %	
Kunnat yhteensä	274 000	..	8 800	6 700	9 700	14 200	11,0
Sairaanhoitaja	11 800	7 600	8 500	8 500	10 100	11 800	18,8
alkupalkka/1 pvl	500	6 900	7 300	7 500	8 800	10 300	20,5
loppupalkka/ 5 pvl	5 500	8 400	8 900	8 800	10 400	12 000	16,8
Perushoitaja	13 400	6 600	7 500	7 700	9 100	10 600	21,3
alkupalkka/1 pvl	700	6 300	6 500	7 100	8 000	9 100	23,0
loppupalkka/ 5 pvl	6 600	7 700	7 900	7 900	9 500	10 900	20,2
Luokanopettaja	13 300	8 400	10 100	9 300	11 400	14 000	13,8
alkupalkka/ 1 pvl	1 000	6 700	8 000	7 500	9 200	10 500	15,0
loppupalkka/ 5 pvl	7 500	9 900	11 100	10 900	12 500	14 937	12,6
Kirjastonhoitaja	500	7 300	8 300	7 400	8 500	9 500	2,4
alkupalkka/1 pvl	9	6 400	6 700	6 500	6 900	7 300	3,2
loppupalkka/ 5 pvl	230	8 200	8 700	8 200	8 900	9 900	2,2
Kanslisti	6 300	6 800	7 400	6 800	7 500	7 900	0,7
alkupalkka/1 pvl	70	5 900	6 100	5 900	6 200	6 500	0,9
loppupalkka/ 5 pvl	4 300	7 400	7 600	7 400	7 700	8 000	0,8
Linja-autonkuljettaja	1310	7 300	8 000	8 200	9 900	11 800	23,6
alkupalkka/1 pvl	9	6 700	6 700	7 500	7 900	8 500	17,3
loppupalkka/ 5 pvl	880	7 900	8 300	8 700	10 400	12 100	25,3
Palomies	2 100	6 200	6 900	7 600	9 300	10 900	34,9
alkupalkka/1 pvl	130	5 600	6 000	6 700	8 100	9 400	34,6
loppupalkka/ 5 pvl	640	7 200	7 400	8 400	9 900	11 400	34,3
Rakennusmestari	850	9 500	11 100	9 800	11 600	13 600	4,2
alkupalkka/1 pvl	2	..	..	10 400	11 900	13 600	..
loppupalkka/ 5 pvl	640	10 400	11 400	10 400	11 900	13 600	4,0

Lähde: Kunnallinen henkilörekisteri kokoaikaiset täysipalkkaiset, lokakuu 1993

1 pvl = 1. palvelusvuosilisä, ansaitaan 2 palveluvuoden tai vastaavan kokemuksen tai opintojen jälkeen.
5 pvl = 5. palvelusvuosilisä, ansaitaan 15 vuoden palvelun jälkeen.

Taulukon luvut pyöristetty lähimpään 100 markkaan

Esimerkiksi alkupalkalla voidaan tarkoittaa sitä ohjepalkkatasoa, jonka alalle tullut uusi työntekijä sopimuksen mukaan saa. Se kuvaa käytännössä alan minimipalkkaa. Harvalla palkka jää kuitenkin ohjepalkkatasolle. Sopimukset sisältävät usein määryksiä, miten koulutus, työkokemus, työolot tms. tekijä otetaan huomioon jo alkupalkassa.

Tilastot eivät pysty kaikkia sopimustekijöitä erittelemään, vaan alkupalkka sisältää usein eri tekijöiden yhteisvaikutuksen. Tulos voi olla yllättävä.

Esimerkiksi vastavalmistuneen luokanopettajan alkupalkka on sopimuksen mukaan n. 7 500 mk kuukaudessa. Tilastojen mukaan se nousee tälle tasolle vasta kun kaikki mahdolliset lisät otetaan huomioon. Ilman lisiä alkupalkka jää reilusti alle 7 000 markan. Herää kysymys, eikö opetuslalla noudatetaakaan sopimuksia? Syynä on kuitenkin se, että osa opettajista on epäpäteviä. Näiden lähtöpalkka on sopimuksen mukaan alle 6 000 markkaa kuukaudessa. Epäpäteviä on opettajakunnasta muutama prosentti, mikä kuitenkin riittää antamaan tilastolle tulkinnanvaraisen tuloksen.

Tilastoinnilla alkupalkkaa on vaikea määrittää täsmällisesti. Sitä yritetään arvioida ikäjakauman, palveluvuosien tai palkkojen hajonnan perusteella ja puhdistamalla ansioista palkanlisien kuten vuorotyölisien tai ylityökorvausten vaikutus.

Virallisissa tilastoissa alkupalkkaa kuvataan palkkojen hajonnalla. Palkkajakauma esitetään usein prosenttipisteiden avulla. Luvun (10 %) alle jää 10 prosenttia ja (90 %) 90 prosenttia palkoista (Ks. taulukko). Väliin jää valtaosa eli 80 prosenttia palkoista. Luku 10 % kuvaa hyvin palkkajakauman alkupäätä ja antaa viitteen siitä, miten alalla toteutuu sopimukseen kirjattu vähimmäispalkan taso.

Taulukossa on esimerkit otettu kuntasektorin kuukausipalkkaisista, koska näissä aineistoissa palkkauksen rakennetta pystytään tarkastelemaan keskimääräistä paremmin. Alkupalkkaa kuvaa sarake "Taulukkopalkka/ (10 %)". Taulukkopalkassa ei ole mukana syrjäseutulisien, vuorotyölisien ja ylityökorvausten vaikutusta. Siihen saattaa kuitenkin useilla aloilla sisältyä työkokemuksesta, pätevydestä tai lisätehtävistä maksettuja palkkioita. Jopa ylitöitä voidaan maksaa taulukkopalkkana.

Tästä syystä alkupalkan tasoa on tilastoissa arvioitava vain sellaisista ryhmistä, joilla lisien osuus palkasta on vähäinen. Taulukossa, alkupalkaksi on otettu se palkka, jota henkilö saa ensimmäisen palvelusvuosisän jälkeen. Kuntasektorilla tämä vastaa yleisesti vasta valmistuneen alkupalkkaa.

Kokonaisansio kuvaa ammatin todellisen palkkatason

Palkkatilastoissa käytetään tavallisesti kahta palkkakäsitettä: säännöllisen työajan ansio ja kokonaisansio.

Säännöllisen työajan ansio kuvaa palkkaa, joka ansaitaan normaalina työaikana. Vuorotyössä olevilla siihen luetaan työaikalisät. Vuorotyötä tekevät mm. perushoitajat ja sairaanhoitajat. Säännöllisen työajan ansio on palkkatilastoinnissa keskeinen ansio-käsite, koska ansiokehitys lasketaan säännöllisen työajan ansion nousun perusteella.

Kun säännöllisen työajan ansioon lisätään varallaolo- päivystys- hälytys- ja ylityökorvaukset saadaan kokonaisansio. Kokonaisansio kuvaa parhaiten ammatin todellisen palkkatason. Töitä, joihin sisältyy paljon varallaoloa ja päivystystä ovat mm. lääkärien ja palomiesten ammatit. Opettajilla taas merkittävä osa palkkauksesta muodostuu ylituntipalkkioista.

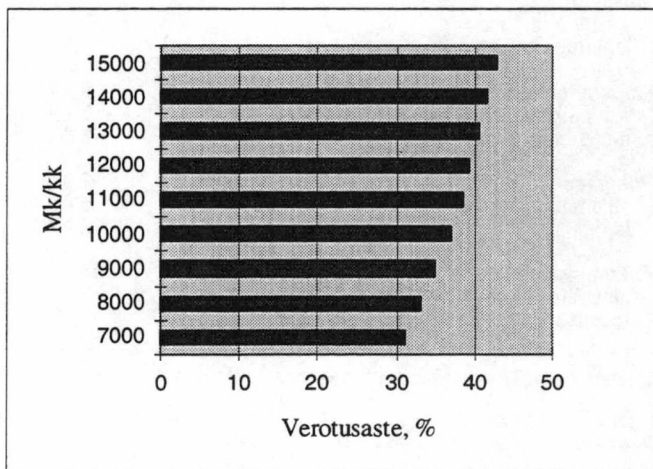
Näissä tapauksissa taulukkopalkka kuvaa huonosti alalla toteutunutta palkkatasoa. Taulukon esimerkeissä on viimeiseen sarakkeeseen laskettu kuinka paljon säännöllisen työajan lisät ja ylityökorvaukset nostavat taulukkopalkkatasoa. Esimerkkiryhmissä vaikutus on enimmillään yli 30 prosenttia.

Taulukosta käy myös ilmi eräs keskeinen seikka. Henkilöstön ikärakenne on usein sellainen, että runsas puolet henkilöstöstä on loppupalkassa. Kun loppupalkka lisineen saattaa olla tuhansia markkoja alkupalkkaa suurempi, keskipalkka painottuu merkittävästi alkupalkkaa korkeammaksi. Loppupalkan taso saavutetaan n. 40–45 vuoden iässä 15–20 palveluvuoden jälkeen.

Verotus vie yli kolmasosan palkasta

Kun kokonaisansioista vähennetään välittömät verot päädytään käteen jäävään nettoansioon. Palkkatilastoissa ei nettoansioita tilastoida. Syynä on se, että palkkatilastot ovat työmarkkinatilastoja eivätkä nettoansiot kuulu sopimuspöydässä neuvoteltaviin asioihin. Toisaalta verotusperusteet määräytyvät yksilöllisesti, eikä ennakvero vastaa välttämättä lopullista verotusta.

Keskimääräinen verotusaste eri tuloluokissa 1994

Tästä syystä verotuksen vaikutusta arvioidaan yleensä laskennallisesti. Miten verotus vaikuttaa taulukon esimerkkiryhmiin? Alkupallassa olevan ansioista se haukkaa likimain kolmasosan, 15 000 markan ansioista yli 40 prosenttia. Vasta valmistuneen perushoitajan käteen jää siten runsaat 5 000 markkaa. Jos ansiot ovat kaksinkertaiset, käteen jäävä osuus nousee hieman yli 8 000 markan.

Arvion perusteena on käytetty Valtiovarainministeriön vero-osaston laskelmaa keskimääräisestä veroasteesta eri tulotasoilla (Kuvio). Veroprosentissa on otettu huomioon lakisääteiset eläke-, sosiaaliturva- ja työttömyysvakuutusmaksut sekä kunnalliset, kirkollisvero- ja ammattijärjestön jäsenmaksu keskimääräisenä. Laskelmien mallihenkilönä on ollut yksinäinen henkilö, jolla on keskimäärin 50 000 markan velat. Veroprosentit soveltuvat kohtuullisesti yleisempäänkin tarkasteluun.

Mikä on lomautusten ja lakkojen vaikutus palkkaukseen?

Palkat tilastoidaan tietyltä ajanjaksolta, yleensä kuukaudelta. Tämä ei jatkossa enää riitä. Kuukausipalkka ei kuvaa vuoden aikana tapahtuneita palkan muutoksia. Sairaus-, lomautukset, työtaistelu tms. seikat voivat vaikuttaa merkittävästi ansiotasoon. Tästä syystä palkkojen tilastointi vuositasolla korostuu.

Esimerkiksi julkisella sektorilla vuosiansiot ovat kehittyneet hitaammin kuin säännöllisen työajan ansion kehitystä kuvaava ansiotasoindeksi. Sekä valtio että kunnat säästivät palkkausmenoja mm. vaih-

tamalla lomarahoja lomapäiviksi. Tulopoliittisen toimikunnan selvitysten mukaan säästöjen vaikutus kuntasektorin ansiokehitykseen vuosina 1990–1994 oli 2.5 prosenttiyksikköä. Menoja on lisäksi vähennetty lomautuksin, sijaisten ja määräaikaisen henkilöstön vähennyksin, yksityistämällä julkisia palveluja, siirtymällä ostopalveluihin jne. Näiden vaikutukset eivät sisälly esitettyihin arvioihin.

Kuntasektorin kuukausipalkkatilasto on perustunut kunnalliseen henkilörekisteriin jo parikymmentä vuotta. Vuoden 1993 tiedot kerättiin kaikista kuntien ja kuntayhtymien palveluksessa lokakuun 1993 alussa olleista kuukausipalkkaisista työntekijöistä ja toimihenkilöistä sekä päätoimisista tuntiopettajista. Tiedustelun ajankohdasta ja sisällöstä on sovittu yhteistyöryhmässä, jossa on mukana myös kuntasektorin työmakkinajärjestöjen edustajat. Rekisteri ja tilasto perustuvat palkanlaskenta-aineistoihin. Rekisteriin ilmoitetaan lokakuun aikana ansaitut palkat, palkanlisät ja lisäpalkkiot. Tilastoa laadittaessa eri pituisilta jaksoilta maksetut lisät on muutettu kuukauden pituisia ajanjaksoja vastaaviksi. Esimerkiksi syyskuu ei sovellu kovin hyvin tiedustelukaukaudeksi, sillä syyskuun palkkaa maksettaessa ei aina tiedetä mm. opettajien ylituntien määrää. Toisaalta vuoden 1994 tiedustelun vastaamisaikaa pidennettiin, koska monissa kunnissa lomarahojen maksaminen oli siirretty joulukuun palkanmaksun yhteyteen.

Vuosittain ilmestyvät julkaisut:
Kuntasektorin kuukausipalkat
Kunnallinen virkaluettelo

Opetusalan monimutkainen sopimus on tilastontekijän koetinkivi

Ammatillisten oppilaitosten opettajien palkkoja käsiteltiin Hinta- ja palkkatiedotteessa 4/1994 (19.9.1994). Tässä tarkastellaan peruskoulun ja lukion opettajien palkkausta ja tilastointia.

Opetusala muodostaa oman kunnallisen sopimusalsansa. Opetusalan sopimus kattaa kaikki eri oppilaitosmuodot peruskoulusta aikuisoppilaitoksiin. Opetusallalla on kaiken kaikkiaan lähes 60 000 opettajaa.

Tilastoissa opettajien säännöllisen työajan ansiioon luetaan peruspalkan lisäksi kaikki säännöllisesti, maksetut lisät. Näitä ovat mm. palvelusvuosisisät, määrävuosikorotukset, erikoistumisipalkkiot, pätevyysisisät, syrjäseutu yms. lisät, monet säännöllisesti maksettavat erilliskorvaukset jne. **Kokonaisansio** sisältää opettajilla edellisten lisäksi ylituntipalkkiot. Ylituntipalkkioita maksetaan niiltä tunneilta, jotka ylittävät opettajan opetusvelvollisuuden.

Tilastokäsitteet yksinkertaistavat opettajan palkkausta. Ne eivät ota huomioon sopimusten erittelyjä ja teknisiä yksityiskohtia. Sopimuksissa palkkaus määräytyy ensisijaisesti opettajan muodollisen pätevyuden mukaan. Toinen keskeinen piirre on palveluvuosiin ja opettajakokemukseen perustuva lisäjärjestelmä. Kolmas on erillistehtävistä maksettavat lisäpalkkiot ja neljänneksi ylituntipalkkiot. Tilastoinnissa näitä eri osatekijöitä yhdistellään ja ryhmitellään. Tällä haetaan kuvaustapaa, joka sopii yhtenäisesti kaikkiin palkansaajaryhmiin, ei vain opettajiin.

Palkkatilastoinnille on myös tavanomaista kuvausta tehtäviltään samanlaisten ammattien, ei yksittäisten henkilöiden tai ammattien palkkausta. Yksittäisiä nimikkeitä on mm. kuntasektorilla tuhansia. Kun tehtäviltään samantyyppiset ammatit ryhmitellään ammattiryhmiksi, saadaan luotettavampi kuva palkkatasosta kuin yksittäisiä nimikkeitä tarkastelemalla. Karkeimmillaan kuvaus on taulukon 1

Opetushenkilöstön keskimääräiset kokonaisansiot oppilaitosmuodotain lokakuussa 1993, päätoimiset

Oppilaitosmuoto	Lkm	Kokonaisansio mk/kk
Yhteensä	51 000	12 300
Esiasteen koulut	6 100	8 500
Peruskoulut	30 000	12 500
Eriytiskoulut	900	10 100
Lukiot	5 600	14 900
Keskiasteen ammatilliset oppilaitokset	7 100	13 600
Aikuisoppilaitokset	900	11 400

Lähde:
Kuntien kuukausipalkat, lokakuu 1993

mukaista, jossa opetushenkilöstön palkkatasoa kuvataan oppilaitostyypeittäin.

Muodollinen koulutus määrää peruspalkan tason

Opetusalan sopimuksessa opettajien peruspalkka määräytyy pääasiallisesti muodollisen pätevyuden mukaan. Esimerkiksi luokanopettaja jakautuu 5 ryhmään ja lukion vanhempi lehtori 3 ryhmään.

	PI	Peruspalkka mk/kk	Kokonaisansiot mk/kk
Peruskoulu/ luokanopettajat:			
1 Ylempi korkeakoulututkinto ja peruskoulun/ lukion opettajan kelpoisuus	C45	7 147	10 700
2 Alempi korkeakoulututkinto ja peruskoulun/ lukion opettajan kelpoisuus	C44	6 982	12 100
3 Peruskoulun/lukion opettajan kelpoisuus	C42	6 685	12 300
4 Korkeakoulututkinto/ lastentarhaopettajan tutkinto	C38	6 182	8 600
5 Muu kuin edellä mainittu	C35	5 860	8 400

Lukio/ vanhempi lehtori:

1 Vanhemman lehtorin kelpoisuus	C50	8 177	15 900
2 Peruskoulun/lukion opettajan kelpoisuus	C49	7 939	..
3 Muu kuin edellä mainittu	C48	7 716	..

PI = Viran sijoituspalkkaluokka

Peruspalkka = Palkka ilman mitään lisiä 2. kalleusryhmän mukaan

Keskimääräinen kokonaisansio = Keskimääräinen kokonaisansio kaikkine lisineen

Vastavalmistunut luokanopettaja, joka on suorittanut ylempään korkeakoulututkinnon sijoittuu ylimpään ryhmään. Siihen kuuluu n. 30 % luokanopettajista. Luokanopettajien koulutus on ollut korkeakoulutasoista jo n. 20 vuotta, mutta siitä huolimatta suurin osa n. 60% on vielä vanhamuotoisen opettajakoulutuksen saaneita kuten seminaariopettajat. He sijoittuvat kolmanteen ryhmään.

Lukion lehtoreista n. 90 %:lla on vanhemman lehtorin kelpoisuus joten he sijoittuvat pääasiallisesti ylimpään palkkaryhmään.

Koska alalle tulevat uudet opettajat ovat pääosin korkeakoulututkinnon suorittaneita, olisi ilmeisesti perustelutua arvioida peruspalkkaa sopimuksen ylimmän palkkaryhmän pohjalta. Korkeakoulututkinnon suorittanut opettaja saa lukea hyväkseen osan opiskeluaikaa ja se otetaan huomioon maksamalla peruspalkkaan heti 6 %:n palvelusvuosisisä. Tällä perusteella luokanopettajan alkupalkka olisi yli 7 500 markkaa.

Palvelusvuodet vaikuttavat ansioon

Opettajien palkkausjärjestelmässä merkittävä vaikutus on palveluvuosiin perustuvilla lisillä ja määrävuosikorotuksilla. Kunnallinen palvelusvuosijärjestelmä tuo palkan lisää 2, 4, 7, 10 ja 15 vuoden palvelun jälkeen yhteensä runsaat 28 prosenttia.

Opettajana palveltuun aikaan perustuvat määrävuosikorotukset lisäävät palkkaa 5 vuoden välein aina 20 palvelusvuoteen saakka pääsääntöisesti 6–7 palkkaluokkaa. Luokanopettajalle tämä merkitsee palvelusvuosilisien päälle enimmillään n. 20 prosentin palkan lisäystä mutta lukion vanhemmalle lehtorille jo lähes 30 prosenttia.

Myös rehtoreille maksetaan määrävuosikorotuksia 2–3 palkkaluokkaa 15 tai 20 opettajana toimitun vuoden jälkeen. Tämä merkitsee runsaan 10 prosentin lisää palkkaukseen.

Opettajan ansiot ovat korkeimmillaan 20 opettajana palvellun vuoden jälkeen. Luokanopettaja saa 20 opettajavuodesta peruspalkkansa päälle yhteensä 5 palvelulisää ja 6 palkkaluokkaa. Näin runsaan 7 500 markan palkka kasvaa 20 vuodessa kaiken kaikkiaan noin 11 000 markkaan kuukaudessa eli n. 43 prosenttia. Lukion vanhempana lehtorina palkka nousee vastaavasti 13 500 markkaan eli runsaat 50 prosenttia. Peruskoulun ala-asteen rehtorin loppupalkka on keskimäärin runsaat 16 000 markkaa ja lukion rehtorin yli 20 000 markkaa.

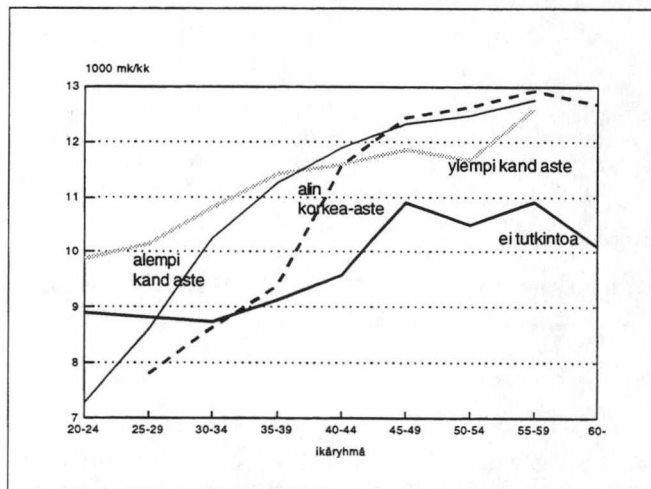
Ylitunnit ovat palkkauksen joustavin osa

Opettajille maksetaan erillinen korvaus niistä tunneista, jotka ylittävät hänen oppiaineessaan määrätyn viikko-opetusvelvollisuuden. Luokanopettajan opetusvelvollisuus on 23 viikkotuntia ja lukion vanhemman lehtorin 15 tunnista 22 tuntiin aineesta riippuen. Alin opetusvelvollisuus on äidinkielessä, korkein liikunnassa. Kielten opettajan opetusvelvollisuus on 18 viikkotuntia.

Ylitunnista maksetun korvauksen suuruus määräytyy opettajan palkkaluokan ja opetusvelvollisuuden mukaan. Se voidaan maksaa joko palkkaluokkina tai markkoina. Palkkaluokkina luokanopettajan ylitunnin hinta on yleensä 2–3 palkkaluokkaa, markkoina n. 300 mk/kk. Vanhemman lehtorin ylituntipalkkion markkakorvaus vaihtelee vajaasta 400 markasta runsaaseen 500 markkaan kuukaudessa. Rehtorit ovat kokonaispalkkauksessa eikä heille makseta korvausta ylityöstä.

Pääsääntöisesti opettaja opettaa ainakin yhden ylitunnin opetusvelvollisuutensa lisäksi. Kun se maksetaan vastavalmistuneelle luokanopettajalle palkkaluokkina, se merkitsee n. 600 mk:n palkanlisää. Alkupalkka nousee tällöin n. 8100 markkaan. Loppupalkassa olevan luokanopettajan ansioita yli-

Luokanopettajien kokonaisansiot koulustasteen ja ikäryhmän mukaan vuonna 1993

- Ei tutkintoa = Korkeintaan ylempään keskiasteen tutkinto (esim. ylioppilas, merkonomi jne.)
Alin korkea-aste = Kansakoulunopettajan koulutus, lastentarhanopettaja (-85), erikoissairaanhoidaja, teknikko (1989-) jne.
Alempi kand.aste = Peruskoulun luokanopettaja, hum.kand., lastentarhanopettaja (86-), vanha ekonomi, insinööri (90-)
Ylempi kand.aste = Kasvatustieteiden kand. luokanopettaja, fil.kand., dipl.ins.

Lähde: Tilastokeskuksen koulutusluokitus

tunti nostaa vastaavasti. Palkka ylituntikorvauksiin nousee luokanopettajilla yli 11 500 markan ja lukion vanhemmalla lehtorilla yli 14 300 markan. Jokainen erikseen korvattu ylitunti nostaa palkkaa lisäksi 300–500 markkaa kuukaudessa opetettavasta aineesta riippuen.

Lukuisat lisäpalkkiot nostavat keskiarvopalkkaa

Peruspalkka, palvelusvuosilisät, määrävuosikorotukset ja ylituntipalkkiot muodostavat opettajan palkkauksen perustan ja monen opettajan palkkaus muodostuu pelkästään näistä tekijöistä. Tilastoissa käy kuitenkin usein niin, että palkka, jonka opettaja tulkitsee omalta kohdaltaan ehdottomaksi loppupalkaksi, onkin tilaston mukaan vasta tilastollinen keskiarvo.

Tilastoihin vaikuttavat siis sellaisetkin tekijät, joita ei tule edes ajatelleeksi. Opettajilla tämä erityisesti korostuu. Esimerkiksi luokanopettaja ansaitsi vuoden 1993 lokakuussa kunnallisen henkilörekisterin mukaan keskimäärin 11 400 markkaa.

Palkkarakenne vuoden 1993 tilaston mukaan

Palkkatekijä	Luokan opettajat mk/kk	Lukion lehtorit mk/kk	Lukion rehtorit mk/kk
Peruspalkka ilman lisiä	6 500	7 700	12 500
Kalliinpaikanlisät	450	530	850
Syrjäseutulisät	180	160	200
Palvelusvuosilisät	1 900	2 700	4 200
Määrävuosikorotukset	900	1 900	1 800
Luontaisedut	200	50	50
Muut lisät	470	1 060	0
Yliyökorvaukset	800	1 500	0
Kokonaisansiot yhteensä	11 400	15 600	19 600

Luokanopettajista 10 prosenttia (n. 1 300 opettajaa) ansaitsi vähemmän kuin 9300 markkaa. Eniten ansaitsevat 10 prosenttia saivat yli 14 080 markkaa kuukaudessa.

- Luokanopettajista osa hoitaa koulunjohtajan tehtäviä. Jos he hoitavat nämä tehtävät opetus-työnsä ohessa luokanopettajan nimikkeellä, ei heitä ole tilastoissa eritelty omaksi ryhmäkseen. Johtajan palkkio on 5 - 9 palkkaluokkaa. Pienin palkkio on 1-2 opetusryhmän kouluissa, joita on n. 40 % kaikista 3 700:sta ala-asteen koulusta.

Tilastojen mukaan koulunjohtajat sijoittuvat pääosin palkkaluokkiin C55 ja C56, mikä merkitsee keskimäärin runsaan 20 prosentin palkkalisää johtajan tehtävistä. Koulunjohtajana toimiva luokanopettaja ansaitsee tilastojen mukaan runsaat 14 500 markkaa mikä on 27 prosenttia enemmän kuin luokanopettajan keskipalkka. Tähän sisältyy keskimäärin 3 erikseen korvattua ylituntia.

- Keskiansioon vaikuttavat syrjäseutulisät. Syrjäseutulisää maksetaan noin 100 kunnassa. Luokanopettajista sitä saa lähes 2 000 opettajaa. Yli puolet syrjäseutulisää saavista saa noin 4 prosentin lisän palkkaansa. Enimmillään korotus on 28 %.
- Erilliskorvaukset ovat lisiä, jotka maksetaan säännöllisesti palkanlisänä suurelle osalle luokanopettajia. Näitä ovat mm. erikoistumisesta maksettava lisäpalkkio tai ns. alkuopetuspalkkio, joka maksetaan opettajalle, jonka oppilaista pääosa on esiasteen tai 1. ja 2. luokan oppilaita.

Osa erillistehtävistä on sellaisia, joista opettaja ei saa korvausta, mikäli ne luetaan hänen opetusvelvollisuuteensa, muussa tapauksessa korvaus maksetaan. Näitä ovat mm. kirjaston, kokoelmien,

av-välineiden tai kielistudion hoidosta, opetuksen tai oppilaskunnan ohjauksesta tai kotitehtävien valvonnasta maksettavat palkkiot.

Opettajien palkkauksen tarkempi erittely on julkisen sektorin rekistereistä mahdollista, mutta sitä ei yleensä tehdä, koska tilastoissa pyritään yhtenäiseen kuvaukseen kaikkien palkansaajaryhmien osalta. Erittelyssä monet erät joudutaan johtamaan laskennallisesti. Seuraavassa erilaiset lisät on arvioitu koko ammammattiryhmää kohden, ei lisän saajaa kohden.

Mikä luku vertailun pohjaksi?

Jos palkkaa halutaan vertailla, olisi siinä otettava huomioon myös tehtävien vaativuus ja tehty työ-aika. Opettajien viikkotyöajasta tilastoidaan vain opetusvelvollisuus ja tehdyt ylitunnit, mistä opettaja saa myös korvauksen. Opetuksen suunnittelu, valmistelu ja kokeiden korjaus sisältyy myös opettajan työvelvollisuuteen, mutta sitä ei tilastoida eikä sitä myöskään opettajalle erikseen korvata.

Opettajan vuosittainen työaika vaihtelee oppilaitostyyppittäin. Peruskouluissa koulutyöpäivien määrä on 190. Sen lisäksi opettajalla on velvollisuus osallistua kolmen päivän ajan vuodessa opintojen suunnittelutyöhön. Sopimuksessa opettajien vuosiloma määritellään laskennallisesti muiden virkamiesten vuosilomaa vastaavasti. Tilastossa vuosiloma on muodostettu lomaraahan oikeuttavien päivien perusteella. Tällä tavoin määriteltynä lomapäivien määrä on keskimäärin 32. Siten opettajilla jää peruskouluissa kuukauden verran sellaista aikaa, joka ei ole opetustyöhön rinnastettavaa.

Työn vaativuutta tilastoissa ei pystytä tyydyttävästi kuvaamaan. Vaativuuden sijasta voidaan vain selvittää, mikä on koulutuksen vaikutus palkkaukseen. Tämän lisäksi työstä olisi vähintään tiedettävä, onko se johto-, esimies-, asiantuntija- vai suorittavaa työtä. Nimikkeen perusteella tätä ei aina voi päätellä, eikä palkanlaskentajärjestelmiin tällaista tietoa vielä sisälly.

Yleensä työaika ja vaativuus kysymykset työnnettään kuitenkin vertailuissa taustalle, koska ne sisältävät mittaus- ja arvostusongelmia. Vertailu jää siten kylmän rahan varaan. Työmarkkinajärjestöillä on riittävän yksityiskohtaiset perustiedot palkoista neuvottelemiseen. Yksittäinen henkilö on huonommassa asemassa. Hän joutuu punnitsemaan asioita oman palkkakuittinsa ja julkaistun tilastoluvun perusteella. Jos vertailun tulos on huono, hämmästys on ymmärrettävää. Puolet ansaitsee kuitenkin aina vähemmän kuin tilastollinen keskiarvo.

Lisätietoja: Eero Koljonen (90) 17 341

Apteekkihenkilöstön kuukausiansiot nousivat 0,1 %

Apteekkihenkilöstön säännöllisen työajan ansiot olivat elokuussa 1994 ilman siivoojia ja harjoittelijoita keskimäärin 8 901 mk. Miesten ansiot olivat 11 837 mk ja naisten 8 802 mk.

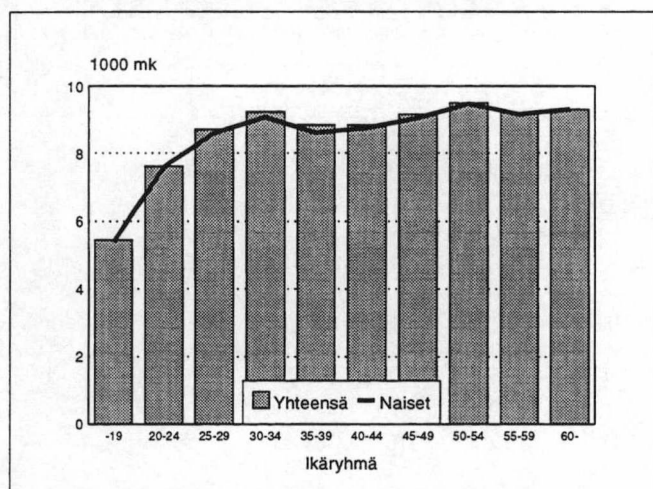
Säännöllisen työajan ansiot nousivat 0,1 % edellisestä vuodesta. Miesten ansiot laskivat 1,5 % ja naisten nousivat 0,1 %. Realisesti ansiot nousivat vuodesta 1990 lähtien 2,0 %.

Apteekkien palveluksessa oli 4 996 palkansaa- jaa, joista naisia oli lähes 97 %. Apteekin siivoojina

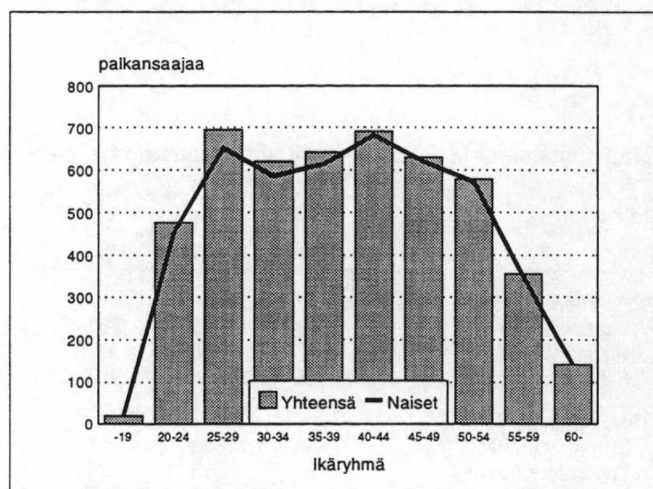
oli 146 ja harjoittelijana 281. Henkilöstön määrä varsinaisessa apteekkitoiminnassa on vähentynyt edellisestä vuodesta alle 1%. Vähennys on kohdistunut pelkästään naisiin.

Apteekkien henkilöstöstä 54% on suorittanut alemman kandidaattiasteen ja 9% ylemmän kandidaattiasteen tutkinnon. Keskiasteen koulutus oli noin 20%:lla henkilöstöstä.

Apteekki-alan henkilöstön ansiot ikäryhmittäin 1994

Apteekki-alan henkilöstön lukumäärät ikäryhmittäin 1994

Apteekkihenkilöstön lukumäärä ja säännöllisen työajan ansio v.1990-1994

Vuosi	Proviisori		Farmaseutti		Apteekkien työntekijä		Siivooja	
	Lkm	Ansio	Lkm	Ansio	Lkm	Ansio	Lkm	Ansio
1990	396	13 031	2 458	8 539	1 820	5 948	175	5 346
Miehet	70	14 518	54	8 302	-	-	-	-
Naiset	326	12 712	2 404	8 544	1 807	5 951	175	5 346
1991	403	14 395	2 528	9 402	1 842	6 578	169	5 936
Miehet	67	16 091	55	9 489	11	6 289	1	..
Naiset	336	14 057	2 473	9 400	1 831	6 579	168	5 916
1992	423	14 716	2 632	9 617	1 859	6 585	166	5 926
Miehet	71	15 882	66	9 720	16	6 259	-	-
Naiset	352	14 480	2 566	9 615	1 843	6 588	166	5 926
1993	419	14 612	2 661	9 534	1 795	6 616	151	5 989
Miehet	69	15 709	75	9 447	11	6 342	-	-
Naiset	350	14 396	2 586	9 536	1 784	6 618	151	5 989
1994	424	14 610	2 680	9 477	1 746	6 632	146	5 967
Miehet	69	15 793	75	9 317	15	6 237	-	-
Naiset	355	14 379	2 605	9 482	1 731	6 635	146	5 967

Apteekkihenkilöstön lukumäärät v.1990-1994 (pl. siivoojat ja harjoittelijat)

Vuosi	Yhteensä		Nousu %	Miehet		Nousu %	Naiset		Nousu %
	Lkm	Ansio		Lkm	Ansio		Lkm	Ansio	
1990	4 674	7 911	9,0	137	11 215	-	4 537	7 811	-
1991	4 773	8 734	10,4	133	12 551	11,9	4 640	8 624	10,4
1992	4 914	8 909	2,0	153	12 218	-2,7	4 761	8 803	2,1
1993	4 875	8 896	-0,1	155	12 014	-1,7	4 720	8 793	-0,1
1994	4 850	8 901	0,1	159	11 836	-1,5	4 691	8 802	0,1

Lähde: Tiedot perustuvat Liiketyöntäjäin Keskusliiton jäsenryhtyksiltään keräämään aineistoon. Palvelualan palkkatiedustelu 1994 julkaistaan toukokuussa 1995.

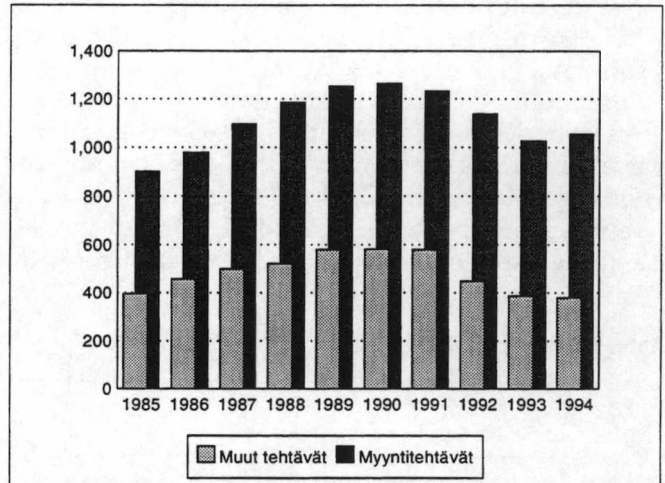
Matkatoimistoalan palkansaajien ansiot nousivat 1,0 %

Matkatoimistoalan palkansaajien keskimääräiset kuukausiansiot olivat 8 493 mk elokuussa 1994. Miesten ansiot olivat 8 633 mk ja naisten 8 487 mk.

Ansiot nousivat edellisestä vuodesta keskimäärin 1,0 %, miesten ansiot laskivat 4,5 % ja naisten nousivat 1,3%. Reaalisesti ansiot ovat nousseet 0,9% vuodesta 1990 lähtien.

Matkatoimistoalalla työskenteli 1 400 palkansaajaa, joista 95 % oli naisia. Henkilöstön määrä on vähentynyt n. 13 % vuodesta 1990.

Matkatoimistoalan henkilöstön määrä 1985–94

Matkatoimistoalan palkansaajien ansioiden kehitys 1985–1994

Tehtävät	1985		1990		1993		1994	
	Lkm	Ansio	Lkm	Ansio	Lkm	Ansio	Lkm	Ansio
Myyntitehtävät								
Seura- ja yksittäis	508	4435	660	6801	486	7574	532	7600
Liikematkat	248	5160	403	7833	390	8623	393	8781
Ryhmämatkat	95	4934	453	7777	118	8346	97	8646
Muut tehtävät								
Esimiestehtävät	149	5956	237	9588	183	10252	179	10380
Tuotantotehtävät	37	5353	74	8308	54	8675	51	8914
Lipunhinnoittelu	130	4879	117	7878	90	8591	104	8661
Paikanvaraus	34	4457	81	7117	29	8055	25	7959

Mainosalan palkansaajien ansiot nousivat 5,6 %

Mainosalan palkansaajien keskimääräiset kuukausiansiot olivat 13 230 mk elokuussa 1994, miehillä 15 968 mk ja naisilla 11 693 mk.

Ansiot nousivat edellisestä vuodesta 5,6 %, miehillä 10,6 % ja naisilla 1,9 %. Reaalisesti ansiot ovat laskeneet 3,1% vuodesta 1990 lähtien.

Mainosalan palkansaajien lukumäärä on vähentynyt 54 % vuodesta 1990 lähtien.

Lähde:
Aineisto perustuu Liiketyöntantajain Keskusliiton jäsenyrityksiltään keräämiin tietoihin, jotka julkaistaan Palvelualan palkkatilastossa toukokuussa 1995

Mainosalan palkansaajien ansioiden kehitys v.1989–1994

Tehtävät	Ansio					
	1989	1990	1991	1992	1993	1994
Yhteyspäällikkö	12 472	13 490	13 694	13 203	12 914	13 799
Taiteellinen johtaja	13 242	14 426	15 355	15 087	14 675	15 300
Suunnittelija	13 637	13 843	14 447	15 240	14 036	13 938
AD-assistentti	9 373	9 631	9 465	9 105	8 927	9 216

Metsurin päiväpalkka 487,06 markkaa

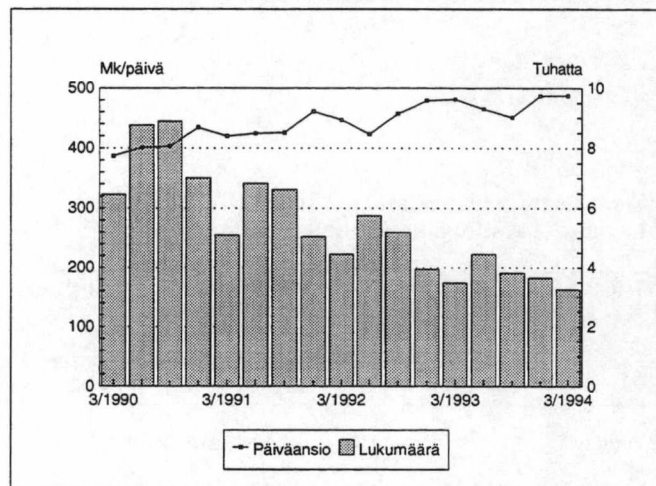
Metsätyöntekijän päiväansio puutavaran valmistuksessa oli heinä-syyskuussa 1994 urakkatyössä 487,06 mk, johon sisältyy moottorisahan osuus. Ansio nousi edellisestä neljänneksestä 0,1 % ja edellisen vuoden vastaavasta neljänneksestä 1,2 %. Vastaava ansio ilman moottorisahan osuutta oli 359,45 mk. Työntekijöiden määrä puutavaran valmistuksessa oli 3 252. Heistä noin 62 % työskenteli Metsäteollisuuden jäsenyritysten palveluksessa, 33 % valtiolla ja 5 % muiden työnantajien palveluksessa. Vakinainen työsuhde oli 87 prosentilla työntekijöistä.

Metsänhoitotyössä keskimääräinen päiväansio oli urakkatyössä 393,14 mk, päiväpalkkaisessa työssä 318,06 mk ja tuntipalkkaisessa työssä 40,81 mk tunnissa. Muissa metsätöissä vastaavat päiväansiot olivat urakkatyössä 441,36 mk, päiväpalkkaisessa työssä 281,39 ja tuntipalkkaisessa työssä 38,50 mk tunnissa. Uittotöissä työntekijöitä oli enää runsaat 150. Urakkatyössä päiväansio oli 356,34, päiväpalkkaisessa työssä 298,54 ja tuntipalkkaisessa työssä 42,77 markkaa tunnissa.

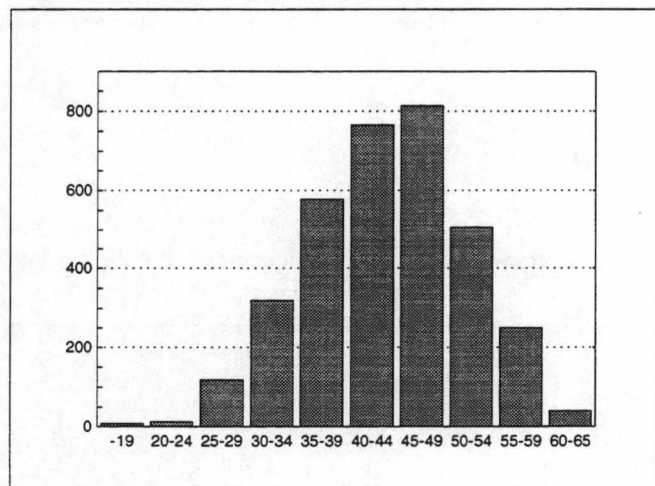
Taimitarhatyössä päiväansio urakkatyössä oli 429,36 mk ja tuntityössä 41,98 markkaa tunnissa.

Naisten osuus taimitarhatyöntekijöistä oli noin 70 %. Naisten ansioiden osuus miesten ansioista oli urakkatyössä noin 83 ja tuntipalkkaisessa työssä 98 %.

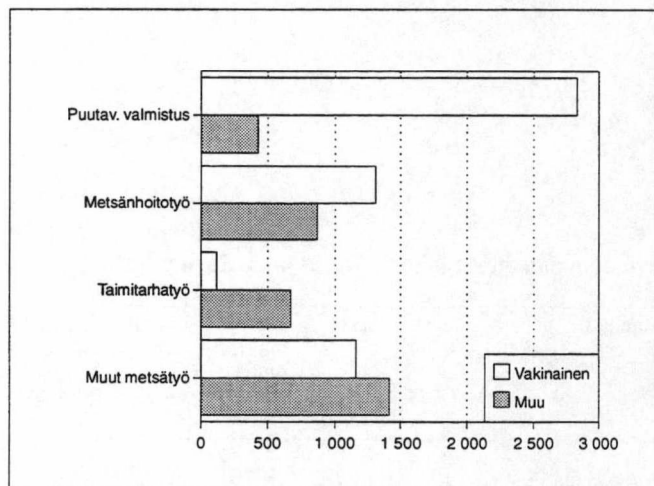
Metsätyöntekijöiden määrä ja päiväansioiden kehitys puutavaran valmistus, urakkatyö

Vakinaisessa työsuhteessa olevien metsätyöntekijöiden ikärakenne ilman taimitarhatyöntekijöitä 1994, 3. neljännes

Metsätyöntekijöiden määrä työsuhteen mukaan eräissä työlajeissa 3. neljännes 1994

Työpäivien ja -tuntien määrä eräissä työlajeissa heinä-syyskuussa 1994

	Urakkatyö	Päiväpalkkatyö	Tuntityö
Puutavaran valmistus	90 953	805	
Metsänhoitotyöt	19 778	11 306	19 350
Muut metsänhoitotyöt	5 443	30 330	106 332
Uittotyöt	651	2 477	2 615
Taimitarhatyöt	3 484	185	189 362

Tuntiansio kuntasektorilla 48,12 markkaa

Kuntasektorin työsopimussuhteisten tuntipalkkaisten työntekijöiden säännöllinen keskituntiansio työaikalisineen oli 48,12 markkaa marraskuussa 1994. Ansio nousi edellisen vuoden marraskuusta 0,1%. Miesten ansio oli 48,70 ja naisten 43,32 markkaa.

Tiedustelussa oli mukana lähes 24 000 palkan-saajaa, joista alle 12% oli naisia.

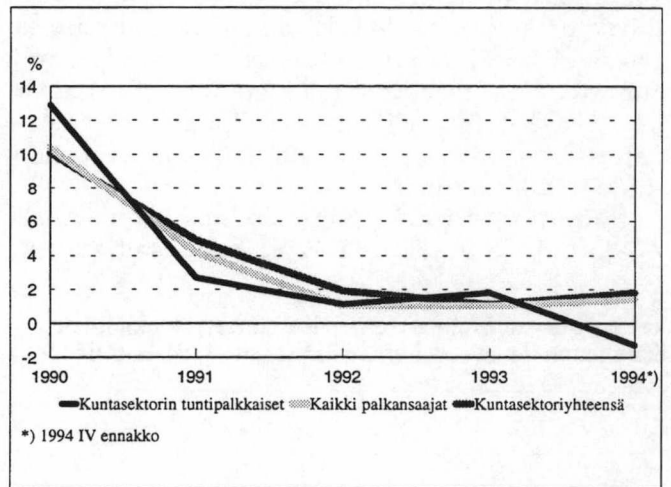
Kolmannes tuntipalkkaista työskenteli maa- ja vesirakennustoiminnassa ja heidän ansionsa oli työ-aikalisin 47,16 markkaa.

Lähde:
Julkisen sektorin tuntipalkat 4. neljännes 1994

Kuntasektorin lukumäärät ja säännöllisen työajan tuntiansiot erällä toimialoilla marraskuussa 1994

Toimiala	Lkm	Luku- määrän muutos marrask. 1993	Tunti- ansio	Ansioiden muutos-% marrask. 1993
Yhteensä	23 861	-1,1	48,12	0,1
Energia- ja vesihuolto	3 507	-3,7	52,88	0,3
Talonrakennus	2 149	7,6	45,93	-2,3
Maa- ja vesirakennus	7 558	-2,4	47,16	0,7
Tekniset palvelut	3 106	-10,1	45,97	0,6

Ansioiden muutokset (%) IV/1991-IV/1994

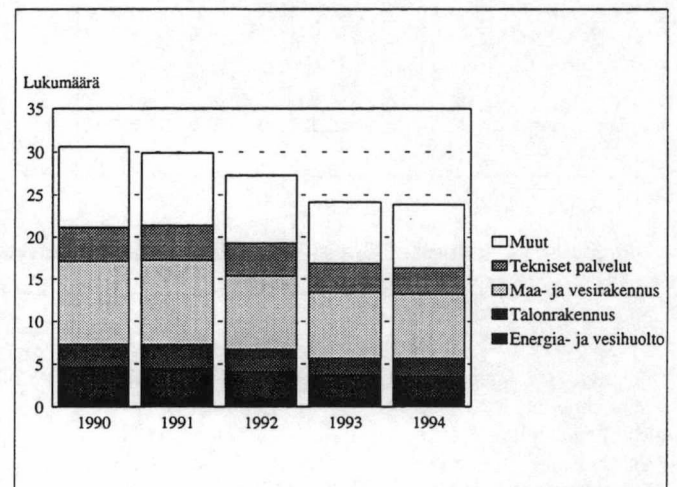

Lähde:
Palkansaajien ansiotasoindeksi 1985=100

Eräiden ammattien lukumäärä- ja ansiovertailuja

Ammatti	Lkm	Luku- määrän muutos marrask. 1993	Tunti- ansio	Ansioiden muutos-% marrask. 1993
Kirvesmies	1 777	5,6	50,24	-1,4
Puisto- ja puutarhatyönt.	839	1,8	38,02	0,9
Putkiasentaja vanhempi	916	-1,1	52,89	0,1
Sähköasentaja vanhempi	790	-9,6	56,66	0,7
Seka- ja aputyöntekijä	2 317	-5,7	38,72	1,4
Siivous- ja puhd. työnt.	669	1,7	42,06	-0,7
Maataluslomittajat	4 402	-26,2	30,57	0,5

Kuntasektorin tuntipalkkaisten lukumäärä toimialoittain 1990-1994

Työtaistelut

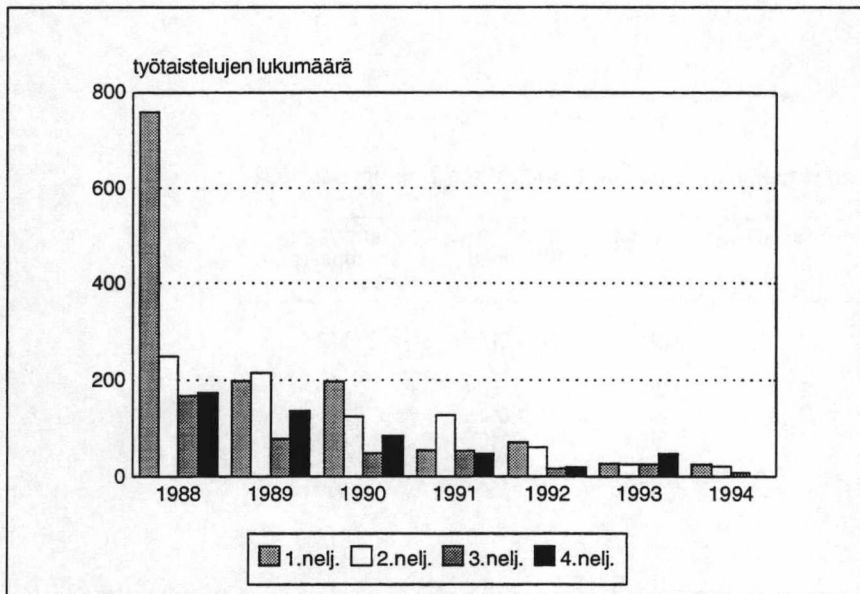
Viime vuoden kolmannella neljänneksellä 8 työtaistelua

Tilastokeskuksen työtaistelutilaston laskemin alustavien tietojen mukaan käytiin vuoden 1994 kolmannella neljänneksellä 8 työtaistelua. Niihin osallistui 280 työntekijää ja työtaistelupäiviä kertyi 243. Jos vertaamme viime vuoden kolmannen neljänneksen lukuja vuoden 1993 vastaavan neljänneksen lukuihin oli työtaisteluita 17 vähemmän, työtaisteluihin osallistuneita työntekijöitä 2 440 vähemmän ja työtaistelupäiviä vain yksi kahdeksasosa. Viime vuoden kolmas neljännes oli työtaistelujen kannalta poikkeuksellisen rauhallinen. Työtaistelutilaston historiassa koko sodanjälkeiseltä

ajalta ei löydy yhtä alhaista työtaistelujen määrää yhdellä vuosineljänneksellä.

Kahdeksasta työtaistelusta seitsemän käytiin teollisuudessa ja yksi työtaistelu oli liikennettä palvelevassa toiminnassa. Koko viime vuoden kolmannella neljänneksellä työtaistelujen bruttopalkkamentykset olivat hieman yli 95 000 markkaa.

Vuoden 1994 neljännellä neljänneksellä näyttää työtaistelujen määrä lähtevän nousuun, siihen ovat vaikuttamassa tulevat työehtosopimusneuvottelut, etenkin paperiteollisuudessa ja telakoilla.

Työtaistelut neljänneksittäin vuosina 1988–1993 sekä ensimmäisellä, toisella ja kolmannella neljänneksellä 1994

Työtaistelut, niihin osallistuneet työntekijät sekä menetetyt työpäivät vuosina 1980–1992, neljänneksittäin vuonna 1993 sekä ensimmäisellä ja toisella neljänneksellä vuonna 1994

Vuosi	Työtaisteluita	Työntekijöitä			Menetettyjä työpäiviä	
		Lukumäärä	Työtaistelua kohden	Prosenttia työllisistä	Lukumäärä	Työtaisteluihin osallistuneita kohden
1980	2 238	413 140	185	18,8	1 605 600	3,9
1981	1 612	492 960	306	22,0	659 100	1,3
1982	1 240	167 500	135	7,0	207 600	1,2
1983	1 940	421 840	217	17,7	719 700	1,7
1984	1 710	562 480	329	23,3	1 526 900	2,7
1985	848	171 350	202	7,0	174 399	1,0
1986	1 225	602 730	492	24,8	2 787 600	4,6
1987	802	99 290	124	4,1	130 890	1,3
1988	1 353	244 070	180	10,0	179 820	0,7
1989	629	158 480	252	6,4	204 210	1,3
1990	455	244 760	538	9,9	935 150	3,8
1991	284	166 770	587	7,1	458 340	2,7
1992	168	103 510	616	4,8	76 090	0,7
1993	124	22 920	185	1,1	17 040	0,7
I	27	3 240	120	0,2	3 070	0,9
II	25	7 190	287	0,3	6 000	0,8
III	25	2 720	109	0,1	1 890	0,7
IV	47	9 780	208	0,5	6 080	0,6
1994						
I	26	29 950	1 152	1,5	474 890	15,9
II	21	3 100	148	0,2	3 910	1,3
III	8	280	35	0,01	243	0,9

Työtaistelut, toimipaikat, työntekijät sekä menetetyt työtunnit ja palkat toimialoittain 2. neljännes 1994

Toimiala ¹⁾	Työtaisteluita	Toimipaikkoja	Työntekijöitä	Menetettyjä työtunteja	Menetykset bruttopalkk. mk
Teollisuus	7	7	271	1 914	93 880
Puutavaran ja puutuotteiden valmistus	1	1	21	80	3 500
Kemikaalien valmistus	3	3	208	1 614	79 400
Metallien valmistus	2	2	29	116	7 050
Sähköteknisten tuotteiden valmistus	1	1	13	104	3 930
Kuljetus					
Liikennettä palveleva toiminta	1	1	5	27	1 250
Yhteensä	8	8	276	1 941	95 130

1) Tässä luokituksessa on otettu huomioon vain päättyneet työtaistelut.

Lisätietoja: Jorma Niskavaara (90) 17 341

Hinnat

Asuntojen hinnat laskivat vuoden lopulla

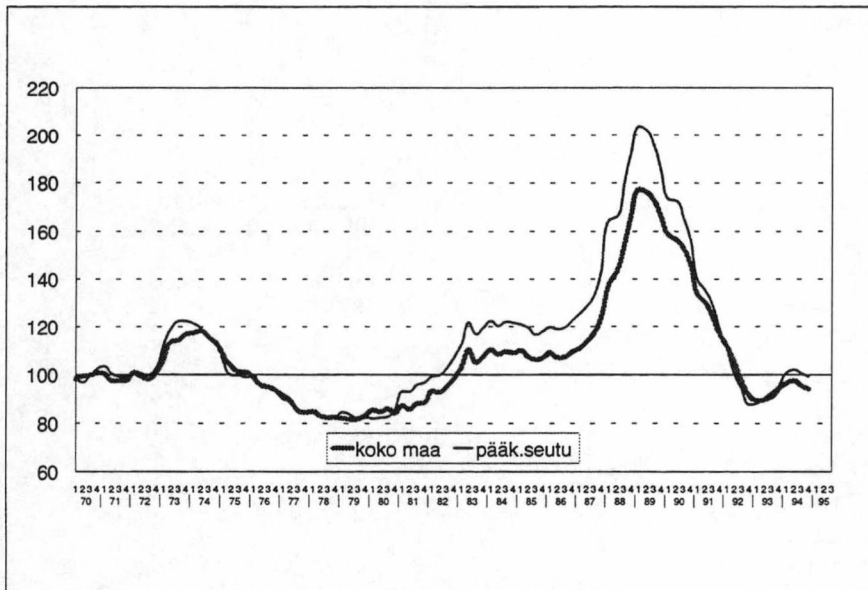
Vanhojen kerrostaloasuntojen hinnat laskivat 1,4 prosenttia viime vuoden neljännellä vuosineljänneksellä verrattuna kolmanteen neljännekseen. Helsingissä vanhojen kerrostaloasuntojen hinnat laskivat 1,1 prosenttia, Espoossa 0,4 ja Vantaalla 3,7. Rivitaloasuntojen hinnat kuitenkin kohosivat pääkaupunkiseudulla 4,1 prosenttia. Tiedot ovat Tilastokeskuksen laatimasta kiinteistönvälittäjien aineistoon perustuvasta asuntojen hintatilastosta.

Turussa kerrostalojen hinnat laskivat loka-joulukuussa 2 prosenttia heinä-syyskuuhun verrattuna. Lahdessa hinnat alenivat 2,8 ja Oulussa 3,2 prosenttia, kun taas Tampereella ne kohosivat 2,3 prosenttia. Pientä nousua oli myös Kuopiossa. Muutokset varsinkin pienemmissä kaupungeissa, joissa kauppvoja on tehty vähän, voivat vaihdella suuresti sen mukaan, minkä laatuista asuntoja on myyty eri vuosineljänneksillä. Jos muutos on ollut suuri, se seuraavalla neljänneksellä yleensä tasaantuu toiseen suuntaan.

Asuntojen hinnat nousivat voimakkaasti viime vuoden keväällä, mutta kesän jälkeen ne kääntyivät laskuun. Kevään nousun ansiosta koko vuoden hinnanmuutos oli + 6,4 prosenttia verrattuna vuoteen 1993. Korkeimmillaan asuntojen hinnat olivat keväällä 1989, josta ne laskivat syksyyn 1992. Hintojen uusi nousu alkoi vuoden 1993 alussa ja jatkui tasaisena kesään 1994. Vuoden 1994 lopulla hinnat olivat 37 prosenttia huipputasoa alemmat ja syksyn 1992 hintoja 7,5 prosenttia korkeammat.

Eniten asuntojen hinnat ovat vaihdelleet pääkaupunkiseudulla. Huippuaikana 1989 keskimääräinen kerrostaloasunnon neliöhinta oli 12 000 markkaa, kun se kolme vuotta myöhemmin oli 6 000 markkaa. Neljännellä neljänneksellä 1994 pääkaupunkiseudun keskihinta oli 7 000 markkaa.

Tilastoitujen kauppvojen lukumäärän perusteella kaupankäynti oli viime vuoden lopulla samalla tasolla kuin heinä-syyskuussa. Kauppvojen lukumäärä oli kuitenkin selvästi pienempi kuin keväällä 1994.

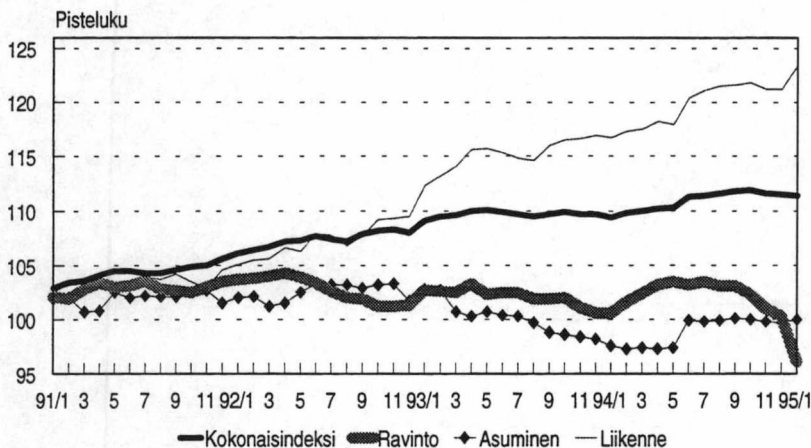
EU-jäsenyys laski ruuan hintaa odotettua vähemmän

Ravinto halpeni joulukuusta tammikuuhun 4.1 ja edellisen vuoden tammikuusta 4.4 prosenttia. Yleisesti odotettiin ravinnon halpenevan enemmän, lähes 10 prosentilla. Tähän olisi päästy mikäli teollisuuden raaka-ainekustannusten laskun sekä arvonlisäverokannan ja muiden veromuutosten hintoja alentava vaikutus olisi viety täysimääräisinä läpi kuluttajahintoihin. Arvonlisävero laski vuodenvaihteessa 22 prosentista 17 prosenttiin minkä vaikutus kuluttajahintaindeksiin ravinnon hintaan on noin 4.1 prosenttia. Muiden tekijöiden arvioitiin lisäksi alentavan ravinnon kuluttajahintaa 5,5 prosentilla.

Sytä odotettua lievempään halpenemiseen ovat m.m. ravintorasvaveron poistuminen jo joulukuussa. Myös kaupan alan palkankorotukset sekä kausitekijöistä johtuva vihannesten ja hedelmien kallistuminen vaimensivat EU-ratkaisun vaikutusta ravinnon hintaan. Ravinto on halventunut elokuun jälkeen kuukausi kuukaudelta, mikä voi johtua siitä, että markkinat ennakoivat tulevaa jäsenyyttä. Epävarmuus vähittäiskauppojen hinnoittelussa on osaltaan voinut pienentää hintojen sopeutumista EU-tasolle heti vuodenvaihteen jälkeen. Markkinat tulevat määräämään hintatason ja sen odotetaan kaupan piirissä vakiintuvan huhtikuuhun mennessä uudelle tasolle. Etenkin juuston hintaan odotetaan ulkomaisen kilpailun vaikuttavan, mutta toistaiseksi muiden maiden ruokatavarat eivät ole vakiintuneet kauppojen valikoimiin. Tuontiruuan osuus kauppojen valikoimissa ei tulle kasvamaan merkittävästi kuluvan vuoden aikana.

Ravinnon hinnan odotetut ja toteutuneet muutokset tammikuussa 1995

Hyödykeryhmät/ hyödykkeet	Odotettu muutos %	Joulukuu	Tammikuu
		-94 - tammikuu -95 %	-94 - tammikuu -95 %
Leipä- ja viljatuotteet	-15	-7,5	-6,5
Jauhot ja suurimot	-34	-20,5	-21,6
Ruokaleipä	-12	-6,3	-4,6
Kahvilleipä	-12	-5,5	-4,8
muut	-12	-4,7	-4,1
Liha	-16	-9,5	-9,8
Tuore naudanliha	-8	-9,0	-10,0
Tuore sianliha	-24	-17,6	-19,8
Siipikarja	-24	-14,8	-18,9
Kokoliuhavalmisteet	-24	-9,0	-8,2
Makkarat	-10	-7,9	-6,5
Einekset säilykkeet	-10	-5,7	-7,1
Maito		+ 2,2	+ 4,1
Juustot		-4,6	-5,6
Voi		-5,8	-11,8
Kananmunat	-10	-42,2	-42,4
Margariinit öljyt	-24	-13,2	-23,0
Kala	-4	+ 4,6	+ 2,2
Hedelmät vihannekset	-4	+ 3,6	-4,3
Peruna	-4	+ 4,6	+ 36,9
Sokeri	-14	-5,5	-9,7
Kahvi tee kaakao		+3,4	30,3
Yhteensä	-9,5	-4,1	-4,4

Ravinnon, asumisen ja liikenteen hintakehitys

Kuluttajahintaindeksi
1990=100

Suurimpia hintojen alennuksia odotettiin sian- ja broilerinlihalla sekä viljatuotteilla kun tuottajahinnat alenivat. Myös kasvisperäisten ravintorasvojen ja sokerin odotettiin halpenevan reippaasti valmisteverojen poistumisen johdosta.

Sianliha halpeni joulukuusta tammikuuhun lähes 18 ja broilerinliha 15 prosenttia. Tuore naudanliha puolestaan halpeni 9 prosenttia.

Leipä ei halventunut tarpeeksi

Leipä- ja viljatuotteiden odotettiin halpenevan noin 15 prosentilla. Suomessa kuluttaja maksaa leivästä kansainvälisestäkin vertaillen huippuhinnan. Tammikuussa kuluttajat joutuivat pettymään kun toteutunut halpeneminen oli vain puolet odotetusta. Ruokaleipä halpeni joulukuusta tammikuuhun 6 ja jauhot 20 prosenttia.

Rasvat ja öljyt halpenivat kuukaudessa lähes kymmeneksen - voi noin 6 ja margariinit ja öljyt yli 13 prosenttia. Sokerivalmisteiden hinnat laskivat yli 5 prosenttia.

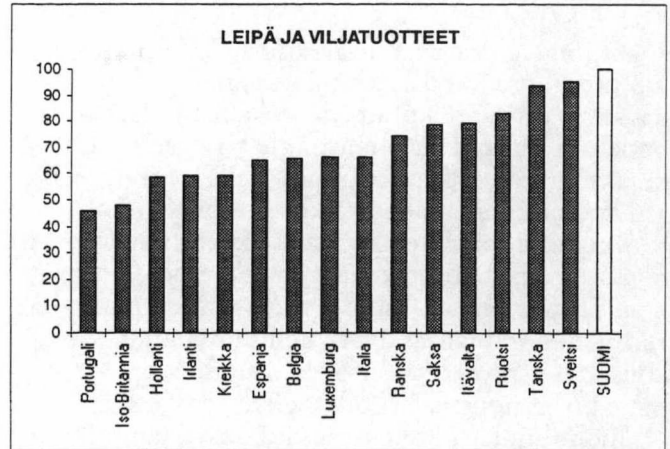
Itävallassa ravinnon hinta pysyi lähes ennallaan

EU-jäsenyyden vaikutus ravinnon hintaan oli odotettua pienempi myös Itävallassa, jossa ruoka halpeni vain 0,9 prosenttia joulukuusta tammikuuhun. Itävallassa ruoka on ollut tuntuvasti kalliimpaa kuin EU-maissa myös ennen jäsenyyttä, jolloin Itävaltalaisen arveltiin maksavan noin 17 prosenttia enemmän ruuastaan kuin kuluttajien muualla EU-alueella. Arvellaankin, että kauppa on korjannut EU:sta aiheutuneen hyödyn itselleen. Sopeutuminen uusiin hintoihin tapahtuu kuitenkin vähitellen, eikä voida vielä sanoa, kuinka suuri osa jäsenyyden eduista jää kaupan katteisiin. Itävallassa toimii myös kartellia muistuttava kamarijärjestelmä, johon kuuluminen on yrityksille lakisäateistä mikä voi osaltaan vaikeuttaa kilpailua.

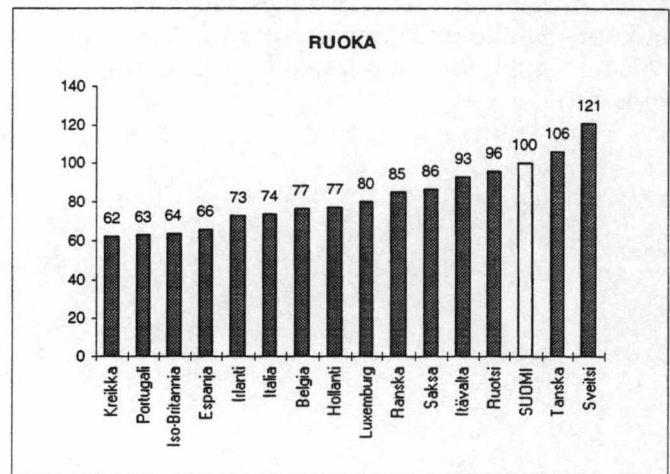
Itävallassa leivän hinta säilyi tammikuussa lähes ennallaan ja maitotuotteiden hinnat laskivat alle 8 prosenttia vaikka tuottajille maksetaan lähes kolmannes vähemmän kuin viime vuonna. Sianlihan hinta laski Itävallassa ainoastaan kaksi prosenttia.

Lisätietoja: Kaisa Weckström-Eno (90) 17 341

Leipä- ja viljatuotteiden hintatasot eri maissa 1994
Suomi=100

Ruoan hinta eri maissa vuonna 1994
Suomi=100

Lähde:
Elintarvikkeiden kansainvälinen hintavertailu, Marita Nikkilä.
Kuluttajatutkimuskeskus julkaisuja 14, 1994

Paperituotteet nostivat vientihintoja

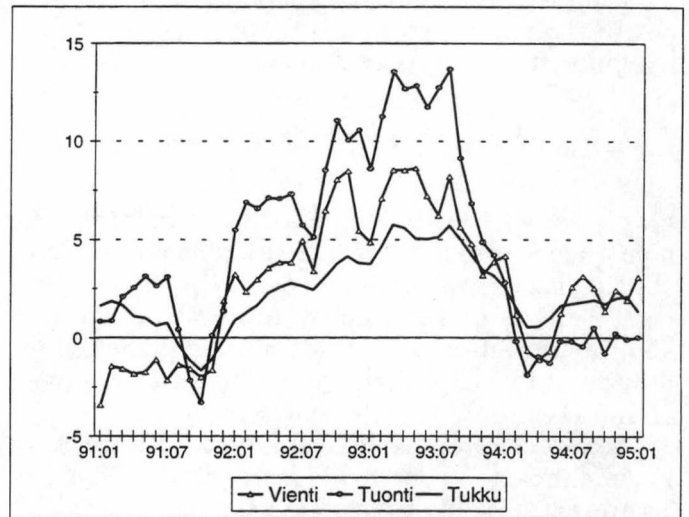
Vientihinnat nousivat joulukuusta tammikuuhun 1,5 prosenttia. Nousu johtui paperien ja kartonkien, selluloosan sekä puutavaran kallistumisesta. Paperien ja kartonkien vientihinnat nousivat joulukuusta tammikuuhun runsaat neljä prosenttia ja selluloosan hinnat lähes kahdeksan prosenttia.

Vuodessa paperien ja kartonkien hinnat ovat nousseet vajaat viisi prosenttia ja selluloosan hinnat noin 55 prosenttia. Vielä joulukuussa paperien ja kartonkien hinnat laskivat edellisen vuoden joulukuusta 0,1 prosenttia. Kokonaisuudessaan vientihinnat ovat nousseet vuodessa 3,1 prosenttia.

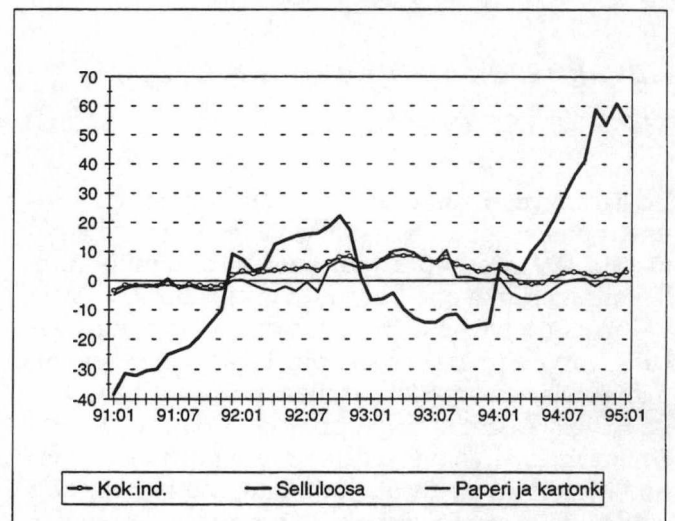
Tuontihinnat laskivat joulukuusta tammikuuhun 0,2 prosenttia. Lasku johtui sähköteknisten tuotteiden ja optisten laitteiden, öljytuotteiden, kulkuneuvojen sekä koneiden ja laitteiden halpenemisestä. Tuontihinnat ovat kokonaisuudessaan nyt tammikuun 1994 tasolla.

Elintarvikkeiden ja juomien tukkuhinnat laskivat joulukuusta tammikuuhun vajaat viisi prosenttia. Suurimmat hinnanlaskut tapahtuivat myllytuotteiden ja rehujen kohdalla. Sen sijaan polttoaineen valmisteveron korotus nosti öljytuotteiden tukkuhintoja joulukuusta tammikuuhun lähes kuusi prosenttia. Kokonaisuudessaan tukkuhinnat laskivat joulukuusta tammikuuhun 0,4 prosenttia. Vuodessa tukkuhinnat ovat kuitenkin nousseet 1,3 prosenttia.

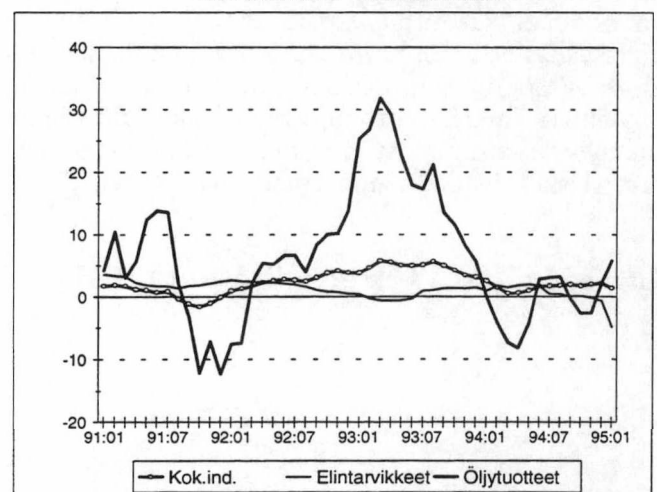
Kokonaisindeksin vuosimuutokset
1991 tammikuu - 1995 tammikuu

Vientihintaindeksin vuosimuutokset
1991 tammikuu - 1995 tammikuu

Tukkuhintaindeksin vuosimuutokset
1991 tammikuu - 1995 tammikuu

Indeksitaulukko

	IV/94	Vuosimuutos %
Ansiotasoindeksi 1990=100*	111,5	1,5
Tuntipalkkaiset	110,0	1,7
Kuukausipalkkaiset	112,1	1,4
Teollisuus	116,0	4,0
Työntekijät	115,8	3,8
Toimihenkilöt	116,2	4,2
Talorakennustyöntekijät	99,1	-2,8
Tukku- ja vähittäiskauppa	111,3	1,3
Kuljetus	111,8	1,2
Rahoitus	118,5	3,8
Kunta	112,8	0,5
Tuntipalkkaiset	108,0	0,0
Kuukausipalkkaiset	113,2	0,6
Valtio	119,2	1,4
Kuukausipalkkaiset	108,9	1,3
Yksityinen sektori	111,6	1,8
Tuntipalkkaiset	110,0	1,8
Kuukausipalkkaiset	112,7	2,3
Reaaliansioindeksi 1990=100*	99,8	-0,2
Asuntojen hintaindeksi 1983=100	145,2	1,8
Pääkaupunkiseutu	139,1	6,1
Muu Suomi	148,9	-0,3
Julkisten menojen hintaindeksi 1985=100*		
Valtiontalous	143,7	0,8
Kunnallistalous	152,0	1,8
	Tammikuu 1995	
Kuluttajahintaindeksi 1990=100	111,4	1,9
Ravinto	96,1	-4,4
Asuminen, lämpö ja valo	100,0	2,5
Liikenne	123,4	5,7
Elinkustannusindeksi 1951:10=100	1383	1,9
Rakennuskustannusindeksi 1990=100	103,2	1,6
Työpanokset	102,9	-1,2
Tarvikepanokset	105,6	4,3
Tukkuhintaindeksi 1990=100	109,8	1,3
Kotimaiset tavarat	106,4	2,1
Tuontitavarat	117,1	-0,2
Vientihintaindeksi 1990=100	114,0	3,1
Tuontihintaindeksi 1990=100	118,5	0,0
Teollisuuden tuottajahintaindeksi 1990=100	109,1	3,3
Kotimarkkinoiden perushintaindeksi 1990=100	107,0	2,2
Kuorma-autoliikenteen kustannusindeksi 1990=100	106,2	-1,1
Linja-autoliikenteen kustannusindeksi 1990=100	109,2	-2,9

* Ennakkotieto

SVT Suomen Virallinen Tilasto
Finlands Officiella Statistik
Official Statistics of Finland

Palkat 1995:2
Löner
Wages and salaries

Tiedustelut – Förfrågningar – Inquiries:

Palkat
Eero Koljonen
Hinnat
Kaisa Weckström-Eno

(90) 17 341

Tietopaketti palkoista on ilmestynyt!

Palkkatilasto 1993/94 on kattava yli sata sivuinen yhteenvetojulkaisu eri alojen palkkatilastoista. Palkkoja on kirjassa kuvattu sektoreittain, ammattiryhmittäin, tutkinnoittain sekä palkansaajan iän, sukupuolen ja koulutuksen mukaan.

Kirja antaa vastauksen moniin palkkoja ja palkkarakenteita koskeviin kysymyksiin monipuolisilla taulukoillaan, graafisilla esityksillään ja selventävillä tulkinnoillaan.

Artikkeleiden aiheita ovat mm. vuosiansiot, teollisuuden työvoimakustannusten rakenne 1982-1992, koulutus ja ansiot sekä tehtävät ja ansiot, mihin liittyy myös palkkaerojen syiden tarkastelu. Lisäksi mukana on vielä katsaus tulopolitiikkaan.

Tilaa uutuustuottemme jo tänään hintaan 200 mk, (tuotenumero 9231)

Tilaukset: Puhelin (90) 1734 2011, Telefax (90) 1734 2474